

Helter og hekser blant oss

Hvem kjenner ikke til eventyret der Askeladden til slutt får den vakre prinsessen og halve kongeriket? Kan vi lære noe av dette og liknende norske eventyr? Ja, mener professor og psykolog Paul Moxnes.

Av Elin Næssan

Moxnes var en av hovedtalerne da Landskonferansen for opplæringsledere gikk av stabelen i begynnelsen av juni. Professor Moxnes er tilknyttet Handelshøgskolen BI. Han kaller seg selv "friskepsykolog" og arbeider "med mennesker og nærheten mellom mennesker," som han selv uttrykker det.

Professoren mener nå å ha funnet en modell, som forklarer hva som skjer i samspillet mellom menneskegrupper. Som kilde har han brukt de norske folkeeventyrene. En arbeidssituasjon kan betraktes som et folkeeventyr, mener Moxnes.

- I samspillet mellom mennesker spiller vi nemlig roller. De samme rolleskikkelsene er å finne i eventyrene og vice-versa, hevder friskepsykologen.

For store og små

Paul Moxnes har i arbeidet med sin nye bok "Helter, hekser og horer," vært opptatt av å beskrive hvordan menneskets atferd kan sammenliknes med ulike rolletyper fra de norske folkeeventyr.

- Det å lese eventyr som voksen gjør at man får en uendelig assosiasjonsrikdom, mener professoren. Da han arbeidet med boken leste han alt han kunne komme over av norske folkeeventyr.

- Det hendte at jeg leste flere eventyr hver kveld for barna mine, noe de selvsagt syntes var stor stas. Hver gang jeg stoppet opp i teksten for å notere viktige poeng ble det imidlertid protestert sterkt, smiler Moxnes.

Eventyr ble artikkel

- Jeg ble engang forespurt om å skrive en artikkel om opplæring. Da henviste jeg til Elsa Beskows eventyr "Alltings grunnårsak," fordi jeg mener denne historien forklarer temaet utførlig. Det eneste jeg gjorde var å føye til for- og etterord og artikkelen ble faktisk akseptert og trykket i det aktuelle tidsskriftet slik det forelå.

- Herved oppfordrer jeg dere alle til å gå hjem og lese eventyr. De har mye å lære oss. Forøvrig er jeg også sikker på at barna deres vil sette pris på det, sier professor Moxnes.

Paul Moxnes mener at det ikke tilfeldig hvor mange roller som eksisterer. Ifølge professoren

finnes det totalt 10-12 roller som ligger og venter på oss.

- Disse dekker i stor grad de samhandlingsformer mennesker har med hverandre, mener han.

- Min erfaring er at en gruppe har behov for å finne noen til å fylle de rollene som eksisterer. Mer eller mindre bevisst gjør vi dette. Vi liker å ha oversikt og synes det er lettere å forholde oss til andre dersom vi vet hvilke roller de spiller. I en gruppe er det imidlertid ikke plass til to helter eller to sorte får. Gruppe-medlemmene må finne ledige roller, sier professoren.

Konkurranse

Rollene fremtrer klarere for gruppen når det er konkurranse mellom gruppe-medlemmene. Gruppens Per (fra eventyret med Per, Pål og Epen Askeladden), vil trolig albe seg frem med lumske triks og utspekulerte bakholdsangrep. En person med Askeladdens egenskaper, vil trolig heller møte situasjonen med sunn fornuft og ærlige hensikter.

- Uansett er det viktig å lære av sine erfaringer. Ifølge professor Moxnes kan konkurransesituasjoner virke oppbyggende dersom de erfaringene man får, gjøres om til erfaringslæring.

I samspillet med andre mennesker oppfatter vi som regel de andres tanker om oss som viktige. Paul Moxnes synes Teskjekjerringa i et av Alf Prøysens eventyr oppsummerer denne tenkemåten på en fin måte: "Du må tru på meg eller så blir jeg ikke noen ting." Hvor professoren ville plassert Teskjekjerringa på rollelisten blant hekser og helter, sier han imidlertid ikke noe om.

Fokus på samarbeid og mere til

”Å komme sammen er en begynnelse. Å holde sammen er et fremskritt. Å arbeide sammen er suksess.”

Av Elin Næssan

På denne måten, med Henry Fords bevingede ord, ønsket Østfold og Fredrikstad velkommen til Landskonferansen for opplæringsledere i juni.

Det var første gang et slikt arrangement ble lagt til Østfold. Landsstyret for 1996 har stått fritt i valg av tema for konferansen. I år var temaet opplæring og fagutvikling i praksis. Samarbeid, roller i organisasjonslivet og evaluering av opplæring sto også sentralt under konferansen. En rekke anerkjente forelesere var innbudt. Blant annet foredro

psykolog og professor Paul Moxnes over sin bok "Helter, hekser og horer." Av øvrige bidragsyttere kan nevnes opplæringsleder Rune Ramsli (KO Østfold), professor Per Lauås, Pedagogisk

Forskningsinstitutt (Blindern), organisasjonskonsulent Tore Skåtun, Motivisjon (Tønsberg) og opplæringskonsulent, statsviter og gestaltterapeut Arne Sandrevang, Telenor opplæring (Skien).

Foredragsholder Paul Moxnes og Landsstyret for opplæringsledere innen helse- og sosialsektoren 1996: John Seland, Karin Begby (økonomi), Elisabeth L. Nordbæk, Paul Moxnes, Grethe Aarvig (leder), Marit Solerød og Thor Hoff. Per Ola Haartveit var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Fylkeshelsesjef Hans-Olav Inste-fjord åpnet konferansen med å gi en generell beskrivelse av de utfordringer helse- og sosialsektoren står overfor.

- Det blir stadig vanskeligere å behandle pasienter, fordi kompleksiteten ved sykdommene er så stor. Samarbeid mellom nivåer og etater er derfor ikke bare viktig, men i stor grad også nødvendig.

Østfold som vertsfylke

I år er det 20 år siden Landskonferansen ble overtatt av opplæringsledere innen helse- og sosialsektoren (UHS). Landsstyret 96' ønsket å markere dette jubiléet, og sørget for at deltakerne også fikk et sosialt utbyte av sine tre dager i Fredrikstad.

Deltakerne fikk blant annet inntrykk av Gamlebyens historie under en guidet spasertur. Jubileumsmiddagen ble holdt i det Grundmurede Provianthus. Den kulturhistoriske bygningen, som ble oppført i perioden 1674-1696, gjorde inntrykk på deltakerne.

Under middagen erklærte en av konferansedeltakerne følgende: "Jeg er blitt forelsket under Landskonferansen. Jeg er blitt forelsket i Fredrikstad by!" Bedre attest kan vel ikke Østfold ønske seg? Neste gang arrangeres Landskonferansen i Nordland.